

Sytuacja prawna ojca dziecka poczętego w polskim prawie rodzinnym

Przejdź do produktu na ksiegarnia.beck.pl

Spis treści

Wykaz literatury	XV
Wykaz skrótów	XXIX
Wprowadzenie	1
Rozdział I. Ojcostwo prenatalne – pojęcie i znaczenie	17
1. Rodzaje ojcostwa	17
1.1. Ojcostwo biologiczne	17
1.2. Ojcostwo prawne	18
2. Pojęcie ojcostwa prenatalnego	20
3. Rola ojca w prenatalnym okresie życia dziecka – aspekty psychologiczne	21
4. Dziecko poczęte jako podmiot ustalenia pochodzenia od rodziców .	27
4.1. Pojęcie dziecka poczętego	27
4.1.1. Koncepcje momentu początkowego życia ludzkiego	27
4.1.2. Prawne określenia człowieka w prenatalnym okresie życia	31
4.2. Problem podmiotowości prawnej <i>nasciturusa</i>	34
4.3. Zdolność prawna dziecka poczętego	36
4.3.1. Zakres zdolności prawnej dziecka poczętego	41
4.3.1.1. Przepisy chroniące cywilnoprawną pozycję <i>nasciturusa</i>	43
4.3.1.1.1. Ochrona dziecka poczętego w prawie spadkowym	43
4.3.1.1.2. Ochrona dziecka poczętego w świetle art. 446 ¹ KC	45
4.3.1.1.3. Ochrona dziecka poczętego w prawie rodzinnym i opiekuńczym	47
4.3.1.2. Wybór orzecznictwa Sądu Najwyższego i Naczelnego Sądu Administracyjnego mającego wpływ na kształtowanie sytuacji prawnej dziecka poczętego .	48
5. Wnioski	53
Rozdział II. Normatywne podstawy ochrony ojcostwa prenatalnego w polskim systemie prawnym	55
1. Ochrona ojcostwa prenatalnego w polskim prawie konstytucyjnym	55

1.1. Ochrona ojcostwa w przepisach Konstytucji RP	55
1.2. Ochrona dziecka poczętego w przepisach Konstytucji RP	57
1.3. Ochrona ojcostwa prenatalnego w świetle Konstytucji RP	60
2. Status ojca dziecka poczętego w wybranych aktach prawa międzynarodowego	62
2.1. Pozycja prawna ojca dziecka w wybranych aktach powszechnego prawa międzynarodowego	63
2.1.1. Powszechna Deklaracja Praw Człowieka z 1948 r. oraz Międzynarodowe Pakty Praw z 1966 r.	63
2.1.2. Konwencja o prawach dziecka z 1989 r.	64
2.2. Pozycja prawna ojca dziecka poczętego w Europejskiej konwencji praw człowieka i orzecznictwie Europejskiego Trybunału Praw Człowieka	66
3. Status prawny ojca dziecka poczętego w wybranym polskim ustawodawstwie zwykłym	70
3.1. Status ojca dziecka poczętego w prawie cywilnym	70
3.2. Status ojca dziecka poczętego w prawie karnym oraz w ustawie o planowaniu rodziny, ochronie płodu ludzkiego i warunkach dopuszczalności przerywania ciąży	74
4. Wnioski	78
Rozdział III. Prawne sposoby ustalenia pochodzenia od mężczyzny dziecka poczętego naturalnie	81
1. Uwagi wprowadzające do problematyki ustalenia pochodzenia poczętego dziecka od rodziców	81
2. Zasady związane z ustaleniem pochodzenia dziecka od rodziców	82
2.1. Zasada prawdy biologicznej	82
2.2. Zasada równouprawnienia dzieci bez względu na ich pochodzenie	83
2.3. Zasada niepodzielności stanu cywilnego	85
2.3.1. Pojęcie stanu cywilnego człowieka oraz zasada jego niepodzielności	85
2.3.2. Moment początkowy ustalenia stanu cywilnego człowieka	86
2.4. Zasada „dobra dziecka” z punktu widzenia ustalenia jego pochodzenia od rodziców	88
3. Ustalenie macierzyństwa prenatalnego	91
3.1. Zależność ustalenia ojcostwa od ustalenia macierzyństwa	91
3.2. Pojęcie i ustalenie macierzyństwa	92
3.3. Ustalenie macierzyństwa w okresie prenatalnym	94
4. Domniemanie pochodzenia dziecka od męża matki	97

4.1. Konstrukcja prawna domniemania pochodzenia dziecka od męża matki	97
4.2. Skuteczność domniemania pochodzenia dziecka od męża matki w fazie prenatalnej	99
4.2.1. Poglądy przeciwne skuteczności domniemania z art. 62 KRO w okresie prenatalnym	99
4.2.2. Argumenty przemawiające za skutecznością domniemania z art. 62 KRO w okresie prenatalnym	101
4.2.3. Postulowany model regulacji prawnej domniemania pochodzenia dziecka poczętego od męża matki	105
4.3. Obalenie domniemania pochodzenia dziecka od męża matki ..	107
4.4. Dopuszczalność zaprzeczenia ojcostwa w fazie prenatalnej	108
5. Uznanie ojcostwa dziecka poczętego	112
5.1. Historia instytucji uznania ojcostwa dziecka poczętego w ustawodawstwie polskim od XIX w.	112
5.2. Charakter prawny oświadczeń koniecznych do dokonania uznania ojcostwa	115
5.2.1. Stan prawny przed reformą KRO z 6.11.2008 r.	115
5.2.1.1. Oświadczenia konieczne do dokonania uznania dziecka jako oświadczenia woli	115
5.2.1.2. Oświadczenia konieczne do dokonania uznania dziecka jako oświadczenia o charakterze mieszanym .	118
5.2.2. Stan prawny po reformie KRO z 6.11.2008 r.	119
5.2.2.1. Oświadczenia konieczne do dokonania uznania ojcostwa jako oświadczenia wiedzy	119
5.2.2.2. Oświadczenia konieczne do dokonania uznania ojcostwa jako oświadczenia o charakterze mieszanym	121
5.2.2.3. Oświadczenia konieczne do dokonania uznania ojcostwa jako oświadczenia woli	122
5.2.2.4. Ocena własna charakteru prawnego oświadczeń koniecznych do uznania ojcostwa	123
6. Elementy uznania ojcostwa dziecka poczętego	124
6.1. Oświadczenia konieczne do uznania ojcostwa dziecka poczętego	124
6.1.1. Osiągnięcie odpowiedniego wieku do złożenia oświadczenia o uznaniu ojcostwa	124
6.1.2. Brak podstaw ubezwłasnowolnienia osób składających oświadczenia konieczne do uznania ojcostwa	125
6.1.3. Osobisty charakter oświadczenia o uznaniu ojcostwa	126

6.1.4. Niedopuszczalność złożenia oświadczenia o uznaniu ojcostwa pod warunkiem lub z zastrzeżeniem terminu	128
6.1.5. Forma oświadczeń koniecznych do uznaniu ojcostwa dziecka poczętego	129
6.1.6. Potwierdzenie oświadczenia mężczyzny o uznaniu ojcostwa przez matkę dziecka poczętego	130
6.2. Udział czynnika oficjalnego w ustaleniu ojcostwa dziecka poczętego przez uznanie	136
6.2.1. Organ właściwy do przyjęcia oświadczenia o uznaniu ojcostwa i jego obowiązki	136
6.2.2. Odmowa przyjęcia oświadczenia o uznaniu ojcostwa	138
6.3. Uznanie dziecka poczętego a domniemanie pochodzenia dziecka od męża matki	140
6.4. Skutki uznania ojcostwa dziecka poczętego	143
6.5. Kwestionowanie uznania dziecka poczętego	147
6.5.1. Kwestionowanie uznania ojcostwa dziecka poczętego z powodu braku pokrewieństwa uznającego mężczyzny i dziecka	149
6.5.2. Kwestionowanie uznania ojcostwa dziecka poczętego z powodu innego niż brak pokrewieństwa między uznającym mężczyzną i dzieckiem	150
7. Sądowe ustalenie ojcostwa dziecka poczętego	152
7.1. Sądowe ustalenie ojcostwa jako sposób ustalenia pochodzenia dziecka od mężczyzny	152
7.2. Dopuszczalność sądowego ustalenia ojcostwa dziecka poczętego – przegląd stanowisk doktryny	153
7.2.1. Poglądy przeciwne dopuszczalności sądowego ustalenia ojcostwa dziecka poczętego	154
7.2.2. Poglądy przemawiające za dopuszczalnością sądowego ustalenia ojcostwa dziecka poczętego	157
7.3. Domniemanie ojcostwa pozamałżeńskiego	160
7.3.1. Pojęcie i konstrukcja domniemania ojcostwa pozamałżeńskiego	160
7.3.2. Charakter prawny domniemania ojcostwa pozamałżeńskiego	162
7.4. Badania orzecznictwa sądów okręgu wrocławskiego w zakresie wykonywania legitymacji czynnej przez domniemanych ojców w postępowaniu sądowym o ustalenie ojcostwa	164
7.4.1. Cel opracowania oraz informacja o przeprowadzonych badaniach	164

7.4.2. Uzasadnienie legitymacji procesowej mężczyzn w postępowaniu o sądowe ustalenie ojcostwa	167
7.4.3. Żądania sformułowane w pozwach oraz wnioski dowodowe	168
7.4.4. Stanowisko strony pozwanej	169
7.4.5. Ocena i wnioski z przeprowadzonych badań	170
7.5. Postulowany model sądowego ustalenia ojcostwa dziecka poczętego	171
7.5.1. Podmioty legitymowane do wytoczenia powództwa	172
7.5.2. Postępowanie dowodowe w procesie sądowego ustalenia ojcostwa dziecka poczętego	174
7.5.2.1. Środki dowodowe w postępowaniu sądowego ustalenia ojcostwa dziecka poczętego	174
7.5.2.2. Problem odmowy zgody na przeprowadzenie dowodu z badań DNA	178
7.5.3. Rodzaje orzeczeń wydanych w postępowaniu dotyczącym sądowego ustalenia ojcostwa dziecka poczętego	182
7.6. Wykazanie stosunku prawnego ojcostwa w okresie prenatalnym	184
7.6.1. Wykazanie więzi prawnej ojcostwa w przypadku uznania ojcostwa dziecka poczętego	185
7.6.2. Wykazanie więzi prawnej ojcostwa w przypadku domniemania pochodzenia dziecka poczętego od męża matki	186
7.6.3. Wykazanie więzi prawnej ojcostwa w przypadku sądowego ustalenia ojcostwa dziecka poczętego	187
8. Wnioski	187
Rozdział IV. Ustalenie pochodzenia od mężczyzny dziecka poczętego przy wykorzystaniu technik medycznie wspomaganej prokreacji	191
1. Metody medycznie wspomaganej prokreacji – uwagi wprowadzające	191
1.1. Metody zapłodnienia wewnątrzustrojowego	195
1.2. Metody zapłodnienia pozaustrojowego	196
1.3. Inne aspekty zastosowania technik medycznie wspomaganej prokreacji	197
1.3.1. Macierzyństwo zastępcze	197
1.3.2. Medycznie wspomagana prokreacja <i>post mortem</i>	199
2. Wolność prokreacyjna mężczyzny a jego prawo do dysponowania własnym materiałem genetycznym	200
2.1. Pojęcie wolności prokreacyjnej mężczyzny	200

2.2. Ogólne uregulowania ustawy o leczeniu niepłodności związane z dostępem do procedury medycznie wspomaganej prokreacji	201
2.3. Dawstwo anonimowe i prawo do ustalenia pochodzenia	204
2.4. Zgoda mężczyzny na procedurę medycznie wspomaganej prokreacji	207
2.4.1. Zakres wymogu udzielenia zgody i jej forma	207
2.4.2. Charakter prawny zgody męża biorczyny	209
2.4.3. Kwalifikacje osobiste męża biorczyny wymagane dla wyrażenia zgody	211
2.4.4. Rodzinno-prawne skutki udzielenia zgody przez męża biorczyny	212
2.4.5. Odwołanie zgody i jego skutki	212
2.4.5.1. Odwołanie i nieudzielenie zgody przez męża biorczyny	212
2.4.5.2. Problem skuteczności zgody męża biorczyny w czasie	213
2.4.5.3. Zastępcze zezwolenie sądu	214
2.5. Problem ojcostwa dziecka poczętego w procedurze medycznie wspomaganej prokreacji <i>post mortem</i>	216
2.5.1. Stan prawny przed wejściem w życie ustawy o leczeniu niepłodności (LeczNiepłU)	216
2.5.2. Stan prawny po wejściu w życie LeczNiepłU	219
3. Ustalenie ojcostwa dziecka poczętego w wyniku zastosowania procedur medycznie wspomaganej prokreacji	221
3.1. Ustalenie ojcostwa dziecka poczętego w wyniku zastosowania procedur medycznie wspomaganej prokreacji w układzie homologicznym	221
3.1.1. Ustalenie ojcostwa w przypadku pochodzenia nasienia od męża biorczyny	221
3.1.2. Ustalenie ojcostwa w przypadku pochodzenia nasienia od partnera biorczyny	222
3.1.3. Ustalenie ojcostwa w przypadku, gdy zarodki pochodzą z komórek rozrodczych zmarłego męża biorczyny	224
3.2. Ustalenie ojcostwa dziecka poczętego w wyniku zastosowania procedur medycznie wspomaganej prokreacji w układzie heterologicznym	226
3.2.1. Domniemanie pochodzenia dziecka poczętego od męża matki	227
3.2.2. Uznanie ojcostwa dziecka poczętego w trybie art. 75 ¹ KRO	228

3.2.2.1. Zakres zastosowania instytucji uznania ojcostwa, o której mowa w art. 75 ¹ KRO	228
3.2.2.2. Charakter prawny oświadczeń koniecznych do dokonania uznania ojcostwa dziecka poczętego w procedurze medycznie wspomaganej prokreacji	229
3.2.2.3. Elementy przedmiotu uznania	231
3.2.2.4. Elementy uznania ojcostwa dziecka poczętego w procedurze medycznie wspomaganej prokreacji	232
3.2.2.4.1. Oświadczenie mężczyzny	232
3.2.2.4.2. Oświadczenie kobiety	233
3.2.2.4.3. Udział czynnika oficjalnego	235
3.2.2.5. Skutki uznania ojcostwa dziecka poczętego w procedurze medycznie wspomaganej prokreacji	236
3.2.2.6. Ustalenie bezskuteczności uznania ojcostwa	239
3.2.2.7. Inne podstawy kwestionowania uznania ojcostwa ustalonego na podstawie art. 75 ¹ KRO	241
4. Wnioski	244
Rozdział V. Prawa i obowiązki o charakterze rodzinnoprawnym związane z ojcostwem dziecka poczętego	249
1. Władza rodzicielska nad dzieckiem poczętym	249
1.1. Pojęcie i powstanie władzy rodzicielskiej	249
1.1.1. Przeciwnicy koncepcji władzy rodzicielskiej w okresie prenatalnym	250
1.1.2. Argumenty za koncepcją władzy rodzicielskiej w okresie prenatalnym	251
1.2. Kuratela <i>ventris nomine</i> a ochrona interesów dziecka poczętego	254
1.3. Uprawnienia rodziców w stosunku do dziecka poczętego	257
1.3.1. Atrybuty władzy rodzicielskiej nad dzieckiem poczętym w zakresie pieczy nad osobą dziecka	257
1.3.1.1. Piecza nad osobą dziecka poczętego w zakresie ochrony jego życia i zdrowia	257
1.3.1.2. Piecza nad osobą dziecka poczętego w zakresie ochrony jego wizerunku	259
1.3.2. Atrybuty władzy rodzicielskiej nad dzieckiem poczętym w zakresie pieczy nad majątkiem dziecka	262
1.3.3. Reprezentacja dziecka poczętego przez rodziców	263
1.4. Wykonywanie władzy rodzicielskiej nad dzieckiem poczętym	265
1.4.1. Wykonywanie władzy rodzicielskiej, a ustalenie pochodzenia dziecka poczętego od rodziców	265

1.4.2. Zasady wykonywania władzy rodzicielskiej nad dzieckiem poczętym	267
2. Obowiązek alimentacyjny ojca wobec dziecka poczętego	270
2.1. Obowiązek alimentacyjny męża matki dziecka poczętego	271
2.2. Obowiązek alimentacyjny mężczyzny niebędącego mężem matki wobec dziecka poczętego	272
3. Kompetencje ojca dziecka poczętego do kształtowania jego nazwiska	275
4. Prawo ojca do kontaktów z dzieckiem w fazie prenatalnej	277
4.1. Instytucja prawa do kontaktów w prawie polskim	277
4.1.1. Podmioty uprawnione i zobowiązane	278
4.1.2. Formy wykonywania prawa do kontaktów	278
4.2. Rzeczywiste możliwości kontaktowania się z dzieckiem z fazy prenatalnej	279
4.3. Prawo ojca do kontaktów z dzieckiem w fazie prenatalnej	281
5. Prawo ojca do informacji o dziecku w fazie prenatalnej	282
5.1. Prawo do informacji o dziecku w prawie polskim	282
5.3.1. Cel wprowadzenia regulacji	285
5.2. Prawo do informacji o dziecku poczętym – propozycja rozwiązania	286
5.2.1. Podmioty uprawnione i zobowiązane	286
5.2.2. Granice prawa do informacji	287
5.2.3. Treść prawa do informacji i częstotliwość ich udzielania ...	287
5.2.4. Postępowanie i egzekucja	288
6. Wnioski	289
Zakończenie	293

[Przejdź do księgarni →](#)